

A Bizottság közleménye a pénzügyi szektor életképességének helyreállítása és a jelenlegi válságban hozott szerkezetátalakítási intézkedések értékelése az állami támogatási szabályok alapján

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2009/C 195/04)

1. BEVEZETÉS

1. Az Európai Tanács 2009. március 20-i, valamint június 18–19-i ülésén megerősítette, hogy elkötelezett a bizalom és a pénzügyi piac megfelelő működésének helyreállítása mellett, ami a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságból való kilábalás nélkülözhetetlen feltétele. A válság rendszert érintő jellegét és a pénzügyi szektorbeli, illetve a pénzügyi szektor és a realgazdaság közötti szoros összekapcsolódásokat tekintve számos intézkedést vezettek be annak érdekében, hogy helyreállítsák a pénzügyi rendszerbe vetett bizalmat, és biztosítsák a belső piac működését és a gazdaságnak történő hitelnyújtást ⁽¹⁾.
2. Ezeket az intézkedéseket ki kell egészíteniük az egyes pénzintézetek szintjén tett intézkedéseknek, ami biztosítaná, hogy ezen intézetek képesek állami támogatás nélkül ellenállni a jelenlegi válságnak, és hosszú távon ismét életképessé válnak, hogy ily módon szilárdabb alapon végezhesék hitelnyújtási tevékenységüket. A Bizottság már jelenleg is számos olyan állami támogatási üggyel foglalkozik, amelyek révén a tagállamok a likviditási, fizetőképességi vagy hitelnyújtási problémákat próbálják elkerülni. A Bizottság három egymást követő közleményben szolgált útmutatással a bankoknak nyújtandó állami támogatás formájával és végrehajtásával kapcsolatban ⁽²⁾. E közleményekben a Bizottság elismerte, hogy a válság súlyossága indokolja a támogatásnyújtást, amely az Európai Közösséget létrehozó szerződés 87. cikke ⁽³⁾ bekezdésének b) pontja alapján összegeyzethetőnek tekinthető; a közlemények továbbá keretet biztosítanak ahhoz, hogy a tagállamok koherens módon alakítsák ki az állami garanciákat, a feltőkésítést és az eszközátvételi intézkedéseket. E szabályok elsődlegesen annak biztosítására irányulnak, hogy a mentőintézkedések révén elérjük a pénzügyi stabilitást és fenntartsuk a

hiteláramlást. Ezzel egyidejűleg azt is biztosítják, hogy a különböző tagállamokban megtelepedett bankok, illetve az állami támogatásban részesülő és nem részesülő bankok azonos feltételek mellett működhessenek ⁽³⁾ annak érdekében, hogy elkerüljük a káros támogatási versenyt, csökkentsük a morális kockázatot, valamint a Közösségen belül és a nemzetközi piacokon egyaránt szavatoljuk az európai bankok versenyképességét és hatékonyságát.

3. Az állami támogatási szabályokkal biztosítható, hogy a cselekvésre elszánt tagállamok intézkedései koherensek legyenek. Továbbra is a tagállamok döntenek azonban arról, hogy nyújtsanak-e állami támogatást pl. a bankok értékvesztett eszközöktől való megtisztításához. Néhány esetben a pénzintézetek nagyobb módosítások vagy kiegészítő támogatás nélkül is képesek a jelenlegi válság kezelésére, míg más esetekben szükséges lehet a kezességvállalás, feltőkésítés vagy az értékvesztett eszközök átvétele formájában nyújtandó állami támogatás.
4. Amennyiben egy pénzintézet állami támogatásban részesül, a tagállamnak életképességi vagy alapvető szerkezetátalakítási tervet kell benyújtania annak alátámasztására, hogy az egyes bankok hosszú távon állami támogatás nélkül is (ismét) életképesek lesznek. Szempontokat állapítottunk meg korábban annak meghatározására, hogy mely körülmények között végezhető egy banknál jelentős szerkezetátalakítás, és mikor van szükség a támogatás versenytorzító hatásai elleni intézkedésekre ⁽⁴⁾. E közlemény nem változtat

⁽¹⁾ Az Európai Tanácshoz intézett, 2009. március 4-i „Impulzusok az európai gazdaság élénkítéséhez” című közleményében (COM(2009) 114 végleges) a Bizottság a Közösség területén működő pénzintézetekre vonatkozó szabályozási keret általános hiányosságainak kezelésére szolgáló reformprogramot jelentett be.

⁽²⁾ Lásd „Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzintézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazása” című bizottsági közleményt (a továbbiakban: a bankokról szóló közlemény) (HL C 270., 2008.10.25., 8. o.), „A pénzintézetek feltőkésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékok” című bizottsági közleményt (a továbbiakban: a feltőkésítési közlemény) (HL C 10., 2009.1.15., 2. o.) és az értékvesztett eszközök közösségi bankszektorban történő kezeléséről szóló bizottsági közleményt (a továbbiakban: az értékvesztett eszközökről szóló közlemény) (HL C 72., 2009.3.26., 1. o.). A Bizottság döntéshozatali gyakorlatának áttekintését lásd a 2009. április 8-i „State aid Scoreboard – Spring 2009 Update, Special edition on State aid interventions in the current financial and economic crisis” (Az állami támogatásokat összegző mutatórendszer, 2009. tavaszi különkiadás a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban hozott állami támogatásokról) című dokumentumban, COM(2009) 164 végleges.

⁽³⁾ E közlemény alkalmazása a bankokról szóló közleményben említett pénzintézetekre korlátozódik. A jelen közleményben felvázolt útmutatás az egyszerűség kedvéért bankokról beszél, azonban adott esetben egyéb pénzintézetekre is értelemszerűen vonatkozik.

⁽⁴⁾ Azokat a szempontokat és konkrét körülményeket, melyek között szerkezetátalakítási tervet kell benyújtani, a bankokról szóló közlemény, a feltőkésítési közlemény és az értékvesztett eszközökről szóló közlemény részletezte. Ezek elsősorban – de nem kizárólagosan – olyan eseteket sorolnak fel, amelyekben az állam feltőkésített egy problémákkal küszködő bankot, vagy az eszközátvételt által érintett bank már kapott valamilyen, veszteségfedezési vagy veszteségelkerülést segítő támogatást (kivéve a garanciaprogramban való részvételt), a támogatás értéke összességében meghaladja a bank kockázattal súlyozott teljes eszközállományának 2 %-át. Az átalakítás mértéke a szóban forgó bank problémáinak súlyosságától függ. Ezzel szemben, amennyiben alapvetően jó helyzetben lévő bankok kapnak korlátozott összegű támogatást, a közleményekkel (különösen a feltőkésítési közlemény 40. pontjával és az értékvesztett eszközökről szóló közlemény V. mellékletével) összhangban a tagállamoknak olyan jelentést kell benyújtaniuk a Bizottsághoz az állami források felhasználásáról, amely tartalmazza a bank életképességének értékelését, a folyósított tőke felhasználását, valamint a további állami támogatással való működés elkerülésére irányuló tervet. Az életképességi vizsgálatnak be kell mutatnia a bankok kockázati profilját és várható tőkeemfelelését, és értékelnie kell üzleti terveiket.

ezen a követelményeken, hanem kiegészíti őket azzal a céllal, hogy fokozza a kiszámíthatóságot, és koherens megközelítést biztosítson. Kifejti, hogyan értékeli a Bizottság a jelenlegi rendszerszintű válságban a Szerződés 87. cikke (3) bekezdése b) pontjának értelmében a tagállamok által a pénzügyi intézeteknek nyújtott szerkezetátalakítási támogatás ⁽¹⁾ összegevezetethetőségét.

5. A bankokról szóló közlemény, a feltőkésítési közlemény és az értékvesztett eszközökről szóló közlemény ismételt felhívják a figyelmet a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatásban foglalt alapelvekre ⁽²⁾. Ezek az alapelvek elsőként azt kívánják meg, hogy a szerkezetátalakítási támogatás eredményeképpen a vállalkozás hosszú távon állami támogatás nélkül is életképes maradjon. Az is előírás, hogy a szerkezetátalakítási támogatást a lehető legnagyobb mértékig megfelelő tehermegosztás és a versenytorzulást minimalizáló intézkedések kísérjék, mivel a torzulás hosszú távon alapvetően gyengítené az érintett piac szerkezetét és működését.
6. Ezen alapelvek alkalmazásakor kiemelt figyelmet kell szentelni a belső piac integritásának és a bankok Közösségen belüli fejlődésének; el kell kerülni a felaprózódást és a piac felosztását. A jelenlegi válság elmúltával az európai bankoknak az egységes európai pénzügyi piacra támaszkodva erős globális pozícióban kell lenniük. A Bizottság

⁽¹⁾ Olyan támogatások, amelyeket a Bizottság a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (HL C 244., 2004.10.1., 2. o.) értelmében átmenetileg jóváhagyott szerkezetátalakítási támogatásként, illetve a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében ideiglenesen jóváhagyott támogatások, valamint szerkezetátalakítási támogatásként bejelentendő bármely új támogatás. A jelenlegi rendszerszintű válságban a bankoknak nyújtott szerkezetátalakítási támogatás értékelése során a jelen közleményt alkalmazzák, nem pedig a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatást.

⁽²⁾ A Bizottság a múltban számos határozatot fogadott el a nehézségekkel küzdő bankoknak – a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján – nyújtott szerkezetátalakítási támogatásokra vonatkozóan, amelyek alapját olyan átfogó szerkezetátalakítási folyamat képezte, amely lehetővé tette, hogy a kedvezményezett a versenytársakra gyakorolt szükségtelen negatív hatások nélkül térhessenek vissza a hosszú távú életképességhez. Jellemző szerkezetátalakítási stratégiák az alábbiak: az üzleti modell reorientációja, üzletágak, leányvállalatok vagy üzletfiókok megszüntetése vagy leválasztása, az eszköz-forrás menedzsment módosítása, folyamatosan működő vállalkozásként vagy feldarabolás után egyes üzletrészek értékesítése életképes versenytársaknak. Lásd például a Franciaország által a Crédit Lyonnais csoportnak nyújtott támogatásról szóló, 1998. május 20-i 98/490/EK bizottsági határozatot (HL L 221., 1998.8.8., 28. o.), a Bankgesellschaft Berlin AG javára nyújtott szerkezetátalakítási támogatásról szóló, 2004. február 18-i 2005/345/EK bizottsági határozatot (HL L 116., 2005.5.4., 1. o.), a Németország által a Sachsen LB részére nyújtott állami támogatásról szóló, C 9/2008. (ex NN 8/2008., CP 244/2007.) sz. ügyben 2008. június 4-én hozott, 2009/341/EK bizottsági határozatot (HL L 104., 2009.4.24., 34. o.), valamint a 2006. őszi állami támogatásokat összegző mutatórendszerrel, COM(2006) 761. végleges, 28. o. (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/2006_autumn_en.pdf), amelyben szerepelt a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásra vonatkozó kérdőív is.

ismételt hangsúlyozza, hogy szociális felelősségvállalással kell előrejelezni és kezelni a változásokat, valamint hogy végre kell hajtani az ilyen körülmények között alkalmazandó, a munkavállalók tájékoztatásáról és a velük folytatott konzultációról szóló közösségi irányelveket átültető nemzeti jogszabályokat ⁽³⁾.

7. E közlemény kifejti, hogy a Bizottság milyen módon vizsgálja a jelenlegi válságban a bankok szerkezetátalakításához nyújtott támogatást, figyelembe véve a következőket: a válság jellege és globális volta tükrében a múltbeli gyakorlat módosításának szükségessége; a bankszektor által a gazdaság egészében játszott szerep; illetve annak lehetséges rendszerszerű hatásai, hogy azonos időszak alatt számos banknak kell átalakítania szerkezetét.

— A szerkezetátalakítási tervben alaposan *elemezni* kell a bank problémáit. A bankoknak stressztesztet kell végezniük annak érdekében, hogy fenntartható stratégiákat fogalmazhassanak meg az életképesség helyreállítására. Az életképesség helyreállításához vezető első lépésnek közös paramétereken kell alapulnia; e paramétereknek a lehető legnagyobb mértékben a közösségi szinten megállapított megfelelő módszerekből kell meríteniük. A bankoknak adott esetben nyilvánosságra kell hozniuk értékvesztett eszközeiket ⁽⁴⁾,

— A pénzügyi stabilitás alapvető céljára, valamint a Közösség területére érvényes jelenlegi rossz gazdasági kilátásokra tekintettel különös figyelmet irányul majd a szerkezetátalakítási terv felépítésére, valamint a végrehajtáshoz szükséges lépések kellően rugalmas, realista időzítésére. Amennyiben a piaci körülmények miatt lehetetlen a strukturális intézkedéseket azonnal megvalósítani, meg kell fontolni átmeneti magatartási biztosítékok bevezetését,

— A Bizottság – a pénzügyi szektor általános helyzetét szem előtt tartva – a tagállamok és a kedvezményezett bankok közötti megfelelő tehermegosztás alapelveit alkalmazza. Ha a megmentés időszakában a piaci helyzet miatt nem lehetséges azonnal jelentős tehermegosztást megvalósítani, ezt a szerkezetátalakítási terv végrehajtásának egy későbbi szakaszában orvosolni kell,

— A megmentett bankok által az ugyanabban a tagállamban vagy másik tagállamban előidézett versenytorzulás mértékét korlátozó intézkedéseket oly módon kell megtervezni, hogy korlátozzák a más bankoknak okozott hátrányt, ugyanakkor vegyék figyelembe, hogy a jelenlegi rendszerjellegű válság jelentős állami beavatkozást igényelt a szektorban,

⁽³⁾ Lásd a „Szerkezetátalakítások és foglalkoztatás” című, 2005. március 31-i bizottsági közleményt (COM(2005) 120. végleges, 2005. március 31.) és az európai szociális partnerek 2003. novemberi megállapodását a szerkezetátalakítás bevált módszereivel kapcsolatban.

⁽⁴⁾ Az értékvesztett eszközökről szóló közleménnyel összhangban.

- Nyitva kell hagyni a lehetőséget arra, hogy a szerkezetátalakítási időszak alatt kiegészítő támogatást nyújtsonak, amennyiben a pénzügyi stabilitás érdekében erre szükség van. A kiegészítő támogatás összegének az életképesség megőrzéséhez szükséges minimális összegre kell korlátozódnia.
8. A 2. szakasz vonatkozik azokra az esetekre, amelyekben a tagállamnak szerkezetátalakítási tervet kell bejelentenie⁽¹⁾. A 2. szakasz alapját képező elvek megfelelően alkalmazandók azokra az esetekre is, amikor a tagállam hivatalosan nem köteles szerkezetátalakítási tervet bejelenteni, de demonstrálnia kell a kedvezményezett bank életképességét⁽²⁾. Ez utóbbi esetben – kivéve a kétséges helyzeteket – a Bizottság általában kevésbé részletes tájékoztatást kér⁽³⁾. Kétség esetén a Bizottság a (13) bekezdéssel összhangban megvizsgálja, hogy megfelelő stressztesztet végeztek-e, és hogy az illetékes versenyhatóság hitelesítette-e a stresszteszteredményeket. A 3., 4. és 5. szakasz csak azokra az esetekre vonatkozik, amikor valamely tagállamnak szerkezetátalakítási tervet kell bejelentenie. A 6. szakasz a közlemény időbeli hatályával foglalkozik, és egyaránt alkalmazandó a támogatás kedvezményezettjére vonatkozó szerkezetátalakítási tervet bejelenteni köteles tagállamra, illetve a csak a támogatás kedvezményezettje életképességének bizonyítására kötelezett tagállamra.

2. A HOSSZÚ TÁVÚ ÉLETKÉPESSÉG HELYREÁLLÍTÁSA

9. Amennyiben korábbi bizottsági útmutatók vagy határozatok arra kötelezik a tagállamot, hogy szerkezetátalakítási tervet nyújtson be⁽⁴⁾, e tervnek átfogónak, részletesnek és koherensnek kell lennie. Ki kell fejteni benne, hogy a bank hogyan állítja vissza hosszú távú életképességét állami támogatás nélkül és a lehető legrövidebb időn belül⁽⁵⁾. A benyújtott szerkezetátalakítási tervben össze kell vetni több alternatív helyzetet, pl. a bank feldarabolását vagy egy másik bank által történő felvásárlását annak érdekében, hogy a Bizottság értékeln tudja⁽⁶⁾, hogy létezik-e a pénzügyi stabilitás fenntartását biztosító, de piacorientáltabb, kevésbé költséges vagy kevésbé versenytorzító megoldás. Amennyiben a bank életképessége nem állítható helyre, a szerkezetátalakítási tervben be kell mutatni, hogyan számolható fel rendezetten.

10. A szerkezetátalakítási tervnek meg kell neveznie a bank nehéz helyzetét okozó tényezőket és a bank gyenge pontjait, valamint körvonalaznia kell, hogy a javasolt szerkezetátalakítási intézkedések hogyan oldják meg a bank problémáit.
11. A szerkezetátalakítási tervnek be kell mutatnia a kedvezményezett üzleti modelljét, közte az alábbiakat: szervezeti struktúra, finanszírozás (illusztrálva a rövid és hosszú távú finanszírozási struktúra életképességét⁽⁷⁾), vállalatirányítás (illusztrálva az érdekellentétek megelőzését és a menedzsment terén szükséges változtatásokat⁽⁸⁾), kockázatkezelés (ideértve az értékvesztett eszközök nyilvánosságra hozatalát és óvatos céltartalékképzést a várhatóan nem teljesítő eszközökre), eszköz-forrás menedzsment, jövőbeni pénzmozgás (amelynek állami támogatás nélkül kell kielégítő szintet elérnie), mérlegén kívüli kötelezettségvállalások (bemutatva ezek fenntarthatóságát és – a bank jelentős kitettsége esetén – konszolidálását⁽⁹⁾), tőkeáttétel, a jelenlegi és a várható tőkemegfelelés az alkalmazandó pénzügyi szabályokkal összhangban (óvatos értékelés és megfelelő céltartalék-képzés mellett), valamint az ellentételezést ösztönző struktúra⁽¹⁰⁾ (illusztrálva, hogyan segíti elő a kedvezményezett hosszú távú nyereségessé válását).
12. Minden egyes üzleti tevékenység és nyereségközpont életképességét elemezni kell a szükséges bontásban. A bank életképességéhez való visszatérésének alapját elsősorban belső intézkedésekkel kell megteremteni. Figyelembe lehet ugyan venni olyan külső tényezőket, mint az áruk és a kereslet ingadozása, amelyeket a vállalkozás nem nagyon tud befolyásolni, de csak akkor, ha a piaccal kapcsolatos feltételezések általánosságban elfogadhatók. A szerkezetátalakítás keretében meg kell szüntetni azokat a tevékenységeket, amelyek középtávon továbbra is veszteséget termelnének.
13. A hosszú távú életképességet akkor éri el a bank, ha képes valamennyi költsége (ideértve az értékcsökkenést és a pénzügyi költségeket is) fedezésére, és – a bank kockázati profilját figyelembe véve – megfelelő sajáttőke-arányos nyereséget termel. Az átalakított banknak saját erőből képesnek kell lennie arra, hogy a piacon a vonatkozó szabályozási követelményeknek megfelelően versenyezzen a tőkéért. A tervezett szerkezetátalakítás várható eredményeit egy alapforgatókönyvvel és „stresszforogatókönyvekkel” kell bemutatni. Ehhez a szerkezetátalakítási tervben alap- és legrosszabb esetre vonatkoztatott feltevések alapján ki kell térni többek között a pénzpiacok jelenlegi helyzetére és jövőbeli kilátásaira. A stresszteszt során több forogatókönyvet kell figyelembe venni, beleértve a stresszhelyzetek halmozódását és az elhúzódó globális recessziót. Össze kell

⁽¹⁾ A bankokról szóló közleménnyel, a feltőkésítési közleménnyel és az értékvesztett eszközökről szóló közleménnyel összhangban. Lásd e közlemény 4. pontját.

⁽²⁾ A bankokról szóló közleménnyel, a feltőkésítési közleménnyel és az értékvesztett eszközökről szóló közleménnyel összhangban a tagállamoknak életképességi vizsgálatot kell végezniük azokban az esetekben, ahol alapvetően szilárd helyzetben lévő bank részben korlátozott összegű támogatásban, és az eredményt be kell nyújtaniuk a Bizottságnak.

⁽³⁾ A feltőkésítési közlemény 40. pontjával és az értékvesztett eszközökről szóló közlemény 5. mellékletével összhangban.

⁽⁴⁾ Az e közlemény (8) bekezdésében kifejtetteknek megfelelően, amennyiben a 2. szakaszban szerkezetátalakítási terv szerepel, a 2. szakasz alapját képező elvek megfelelően alkalmazandók az életképességi vizsgálatokra is.

⁽⁵⁾ A szerkezetátalakítási terv javasolt mintája a mellékletben található.

⁽⁶⁾ Adott esetben a Bizottság külső tanácsadót kér fel arra, hogy vizsgálja meg a bejelentett szerkezetátalakítási tervet az életképesség, a tehermegosztás és a versenytorzulás minimalizálása szempontjából. A Bizottság felügyelőket is felkérhet az egyes elemek hitelesítésére.

⁽⁷⁾ Lásd az NN 1/2008. sz. *Northern Rock*-ügyben 2008. április 2-án hozott bizottsági határozatot (HL C 135., 2008.6.3., 21. o.), és a C 9/2008. sz. *SachsenLB*-ügyben hozott 2009/341/EK határozatot.

⁽⁸⁾ Lásd a C 9/2008. sz. *SachsenLB*-ügyben hozott 2009/341/EK határozatot.

⁽⁹⁾ Kellően indokolt eseteket kivéve. Lásd a C 10/08. sz. *IKB*-ügyben 2008. október 21-én hozott bizottsági határozatot (még nem tették közzé).

⁽¹⁰⁾ A pénzügyi szolgáltatási ágazat javadalmazási politikájáról szóló, 2009. április 30-i 2009/384/EK bizottsági ajánlással (HL L 120., 2009.5.15., 22. o.) összhangban.

hasonlíttani a feltevéseket az ágazatra vonatkozó referencia-értékekkel, amelyeket a pénzügyi piacok jelenlegi válságában mutatók új elemekre való tekintettel módosítottak. A tervnek tartalmaznia kell a stressztesztet követően esetleg felmerülő követelmények teljesítését szolgáló intézkedéseket. A stressztesztet a lehető legnagyobb mértékben a közösségi szinten megállapított közös paraméterek (pl. az európai bankfelügyelők bizottsága által kidolgozott módszertan) alapján kell végezni, adott esetben az ország- és bankspecifikus körülményekhez igazítva.

14. A jelenlegi válság során a kormányok elsősorban a pénzügyi stabilitás szempontjai alapján tőkésítettek fel bankokat, nem pedig a magánbefektetőknek is elfogadható megtérülés alapján. Ezért a hosszú távú életképesség megköveteli, hogy az állami támogatást – a támogatásnyújtáskor feltételezett módon – idővel visszafizessék, vagy rendes piaci feltételeknek megfelelően ellentételezzék, biztosítva ezáltal, hogy minden kiegészítő támogatás megszűnik. Mivel a Szerződés nem tér ki a tulajdon kérdésére, az állami támogatási szabályok a magán- és állami tulajdonban lévő bankokra egyaránt alkalmazandók.
15. Bár a szerkezetátalakításnak a lehető leggyorsabban le kell zajlania az életképesség visszanyerése érdekében, a Bizottság figyelembe veszi a jelenlegi válságkörülményeket, így hozzájárulhat, hogy egyes strukturális intézkedések végrehajtása a szokásosnál hosszabbra nyúljon annak érdekében, hogy ne terheljék a piacot kényszereladásokkal⁽¹⁾. A szerkezetátalakítást azonban minél hamarabb – és legfeljebb öt éven belül⁽²⁾ – végre kell hajtani a hatékonyság, valamint annak érdekében, hogy az átalakított bank hitelesen nyerje vissza életképességét.
16. Amennyiben az átalakítási időszak alatta bejelentett szerkezetátalakítási tervben nem szereplő további támogatásra lenne szükség az életképesség helyreállítása érdekében, ezt előzetesen be kell jelenteni, a Bizottság pedig minden ilyen támogatást figyelembe vesz végleges határozatában.

Az életképesség bankeladáson keresztül történő elérése

17. Nehézségekkel küzdő bank másik pénzügyi intézménynek történő eladása segíthet a hosszú távú életképesség és a piaci bizalom helyreállításában, ha a vásárló életképes, és fedezni tudja a nehéz helyzetben lévő bank átvételét. Ez a lépés hozzájárulhat a pénzügyi szektor konszolidálásához is. Ebből a célból a vásárlónak bizonyítania kell, hogy az integrált entitás életképes lesz. Eladás esetén szintén be

kell tartani az életképességre, a saját hozzájárulásra és a versenytorzulás korlátozására vonatkozó követelményeket.

18. Az eladási folyamatnak átláthatónak, objektívnek, feltétel- és megkülönböztetésmentesnek, valamint versenyalapúnak kell lennie, hogy minden lehetséges ajánlattevőnek azonos feltételeket biztosítsunk⁽³⁾.
19. Ezenfelül, adott esetben az alkalmazandó összefonódás-ellenőrzési szabályok sérelme nélkül, valamint elismerve, hogy a nehéz helyzetben lévő, támogatott bank versenytársnak történő eladása hozzájárulhat a hosszú távú életképesség helyreállításához és a pénzügyi szektor konszolidációjához, amennyiben az eladás első látásra jelentősen akadályozná a hatékony versenyt, csak akkor engedélyezhető, ha a támogatással megfelelő korrekciós intézkedések párosulnak a versenytorzulás megakadályozására.
20. A bank eladása jelenthet állami támogatást a vásárló, illetve az eladott üzletág számára⁽⁴⁾. Amennyiben az eladás nyílt és feltételek nélküli versenyeljárás keretében történik, és az eszközöket a legmagasabb árat kínáló kapja, akkor az eladási ár piaci árnak tekintendő, és kizárható, hogy a vásárló támogatásban részesülne⁽⁵⁾. Negatív eladási ár (vagy az azt kompenzáló pénzügyi támogatás) abban az esetben tekinthető állami támogatást nem tartalmazónak, ha az eladó költségei felszámolás esetén magasabbak lennének⁽⁶⁾. Ilyen esetben a felszámolási költség kiszámításánál a Bizottság csak azokat a kötelezettségeket veszi számításba, amelyeket piaci befektető átvett volna⁽⁷⁾. Ebbe nem tartoznak bele az állami támogatásból származó kötelezettségek⁽⁸⁾.
21. Minden olyan esetben meg kell fontolni a fizetéseketlené vált bank rendezett felszámolását vagy elárverezését, amelyben a bank nem tudja hitelesen helyreállítani hosszú távú életképességét. A kormányoknak ösztönözniük kell, hogy az életképtelen gazdasági szereplők kilépjenek a piacról, ugyanakkor lehetővé kell tenniük, hogy a kilépés a pénzügyi stabilitást nem veszélyeztető időtartam alatt menjen végbe. A bankokról szóló közlemény ismerteti a

⁽³⁾ Lásd a (20) bekezdést is.

⁽⁴⁾ Lásd például a C 9/2008. sz. *SachsenLB*-ügyben hozott 2009/341/EK határozatot.

⁽⁵⁾ A tenderejelzés hiánya nem jelenti automatikusan azt, hogy a vásárló állami támogatásban részesül.

⁽⁶⁾ Ennek eredményeként az eladott gazdasági tevékenység általánoságban támogatásban részesül.

⁽⁷⁾ A C-278/92., C-279/92. és C-280/92. sz. *Hytasa* egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 1994., I-4103. o.) 22. pontja.

⁽⁸⁾ Lásd a C-334/99. sz., *Gröditzter Stahlwerke* ügyben hozott ítélet (EBHT 2003., I-1139. o.) 134. és azt követő pontjait, valamint az Ausztria által a Bank Burgenland privatizációja céljára nyújtott állami támogatásról szóló, C 56/2006. (ex NN 77/2006.) sz. ügyben 2008. április 30-án hozott, 2008/719/EK bizottsági határozatot (HL L 239., 2008.9.6., 32. o.).

⁽¹⁾ Ez alatt sok eszköz jelenlegi alacsony piaci áron egyszerre történő eladása értendő, ami tovább nyomná az árakat.

⁽²⁾ A bizottsági gyakorlatban általában két-három évet fogadnak el a szerkezetátalakítás időtartamaként.

rendezett felszámolási eljárást⁽¹⁾. A nehézségekkel küzdő bank jó eszközeinek és kötelezettségeinek felvásárlása jó lehetőség egy egészséges bank számára, mivel költséghatékony módon bővítheti betéteit, és megbízható hitelfelvevőkkel építhet kapcsolatokat. Járható utat jelenthet az életképesség eléréséhez valamely bank jó eszközeinek és kötelezettségeinek egy autonóm, jó bankba történő átvitele is, feltéve, hogy ez az új entitás nem torzítja túlzott mértékben a versenyt.

3. A KEDVEZMÉNYEZETT HOZZÁJÁRULÁSA (TEHERMEGOSZTÁS)

22. A versenytorzulás mértékének korlátozása és az erkölcsi kockázat kiküszöbölése érdekében a támogatást a szükséges minimumra kell korlátozni, a kedvezményezettnek pedig megfelelő mértékben hozzá kell járulnia a szerkezetátalakítási költségekhez. A vállalkozásnak és a tulajdonosoknak a lehetséges mértékig saját forrásból kell finanszírozniuk az átalakítást. Ezáltal biztosítható, hogy a megmentett bankok felelősséget vállaljanak múltbeli viselkedésük következményeiért, és hogy jövőbeli magatartásukat megfelelő ösztönzők irányítsák.

A szerkezetátalakítási költségek korlátozása

23. A szerkezetátalakítási támogatásnak azokra a költségekre kell korlátozódnia, amelyek az életképesség helyreállításához szükségesek. A vállalkozásoknak tehát nem szabad olyan mértékben állami forrásokat juttatni, hogy a szerkezetátalakítási folyamathoz nem kapcsolódó, piactorzító tevékenységeket finanszírozhassanak. Nem finanszírozható állami támogatásból pl. más vállalkozásban történő részesedésvásárlás vagy új beruházás, kivéve, ha ez a vállalkozás életképességének helyreállításához szükséges⁽²⁾.

A támogatási összeg korlátozása, jelentős saját hozzájárulás

24. A támogatási összeg szükséges mértékre történő korlátozása érdekében a bankoknak először saját forrásaikból – például eszközzeladás révén – kell finanszírozniuk a szerkezetátalakítást. Az állami támogatást olyan feltételekkel kell nyújtani, amelyek biztosítják a költségek megfelelő megosztását⁽³⁾. Ez magában foglalja, hogy a szerkezetátalakítási költségeit az állam és a banki befektetők közösen viselik;

utóbbiak a rendelkezésre álló tőke segítségével vállalják át a veszteségeket, valamint ellentételezik az állami beavatkozást⁽⁴⁾. A Bizottság ennek ellenére úgy véli, hogy – tekintettel a magántőkéhez jutás megkönnyítésére és a normál piaci feltételekhez való visszatérésre irányuló célkitűzésre – a jelenlegi rendszerjellegű válság miatt nem megfelelő a tehermegosztásra vonatkozó küszöbértékek előzetes meghatározása.

25. A megfelelő mértékű tehermegosztástól való bármely előzetes eltérést, amelyet a pénzügyi stabilitás követelménye miatt a megmentési szakaszban kivételesen engedélyeztek, kompenzálni kell a szerkezetátalakítás későbbi szakaszában, például visszakövetelési rendelkezés formájában és/vagy nagyobb mértékű szerkezetátalakítás révén, ideértve a versenytorzulást korlátozó kiegyensúlyozó intézkedéseket⁽⁵⁾.

26. A banknak a tevékenységei által generált nyereségből képesnek kell lennie a tőke osztalékfizetéssel vagy fennálló alárendelt kölcsönre kibocsátott kamatszelvevényekkel történő ellentételezésére. A bankok azonban nem használhatják az állami támogatást a saját pénzeszközök (tőke és alárendelt kölcsön) ellentételezésére, ha ezek a tevékenységek nem termelnek elegendő nyereséget. Ebből kifolyólag szerkezetátalakítás esetén nem összegegyeztethető a tehermegosztás célkitűzésével az, hogy a kedvezményezett bank belátása szerint (például tartalék felszabadítása vagy tőkecsökkentés révén) ellensúlyozza a veszteségeket annak érdekében, hogy garantálhassa az osztalékfizetést vagy a fennálló alárendelt kölcsönre kibocsátott kamatszelvevényeket⁽⁶⁾. Ezt esetleg ellensúlyozni kell a bank refinanszírozási képességének és az állami támogatás elhagyására való ösztönzőknek a biztosításával⁽⁷⁾. A kedvezményezett bank általi refinanszírozást elősegítendő a Bizottság a létező alárendelt kölcsönökkel szemben előnyben részesítheti a nagyobb

⁽¹⁾ Lásd a bankokról szóló közlemény 43–50. pontját. A rendezett kilépés elősegítéséhez összegegyeztethetőnek minősíthető a felszámolási támogatás abban az esetben, ha az a pénzügyi stabilitás miatt például hídbank vagy-struktúra átmeneti feltőkésítéséhez vagy egyes hitelezők követeléseinek kielégítéséhez szükséges. E támogatástípus és az összegegyeztethetőség feltételeinek példáit lásd az NN 41/08. sz., az Egyesült Királyság által A Bradford & Bingley-nek nyújtott megmentési támogatás ügyben 2008. október 1-én hozott bizottsági határozatot (HL C 290., 2008.11.13., 2. o.), valamint az NN39/08. sz., a Dánia által A Roskilde Bank felszámolásához nyújtott támogatás ügyben 2008. november 5-én hozott bizottsági határozatot (HL C 12., 2009.1.17., 3. o.).

⁽²⁾ Lásd a T-17/03. sz. Schmitz–Gotha ügyben hozott ítéletet (EBHT 2006., II-1139. o.).

⁽³⁾ A korábbi bizottsági közleményekben, különösen az értékesített eszközökről szóló közleményben kifejtett módon, lásd a 21. és azt követő pontokat.

⁽⁴⁾ A Bizottság részletes útmutatót közölt az állami garanciák árazására vonatkozóan a bankokról szóló közleményben, a feltőkésítés árára vonatkozóan a feltőkésítési közleményben, valamint az eszköz-átvételi intézkedések árára vonatkozóan az értékesített eszközökről szóló közleményben. Amennyiben ezt az árat megfizetik, a bank részvényesei pénzügyi értelemben pozíciójuk gyengülésével néznek szembe.

⁽⁵⁾ Az értékesített eszközökről szóló közlemény 24–25. pontja. Lásd a jelen közlemény 4. szakaszát is.

⁽⁶⁾ Lásd az N 615/2008. sz. Bayern LB-ügyben 2008. december 18-án hozott bizottsági határozatot (HL C 80., 2009.4.3., 4. o.). A banknak azonban ki kell fizetnie a kamatszelvevények után járó összegeket, ha erre jogilag kötelezett.

⁽⁷⁾ Lásd az értékesített eszközökről szóló közlemény 31. pontját és a feltőkésítési közlemény 33., 34. és 45. pontjában tükröződő, az osztalékkorlátozásra vonatkozó árnyalt megközelítést, amelyben megfogalmazódik, hogy bár az osztalék- és kamatfizetés átmeneti tilalma növelheti a bank tőkéjét és tőkepufferét, vagyis javítja a bank fizetőképességét, ugyanakkor korlátozhatja a bank magánfinanszírozáshoz való hozzáférést, de legalábbis növelheti a jövőbeli finanszírozás költségeit.

senioritású, újonnan kibocsátott hibrid tőkeeszközök utáni kamatfizetést. A bankoknak azonban semmi esetre sem szabad megengedni, hogy a szerkezetátalakítás alatt saját részvényeket vásároljanak.

27. Nyitva kell hagyni a lehetőséget arra, hogy a szerkezetátalakítási időszak alatt kiegészítő támogatást nyújtsanak, amennyiben a pénzügyi stabilitás érdekében erre szükség van. A kiegészítő támogatás összegének az életképesség megőrzéséhez szükséges minimális összegre kell korlátozódnia.

4. A VERSENYTORZULÁS KORLÁTOZÁSA ÉS A BANK-SZEKTOR VERSENYKÉPESSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA

A torzulás típusai

28. Bár az állami támogatás – egyéb pozitív hatásai mellett – rendszerjellegű válság esetén hozzájárulhat a pénzügyi stabilitás helyreállításához, különböző módokon torzíthatja is a versenyt. Ha a bankok termékeik és szolgáltatásai teljesítménye tekintetében versenyben állnak egymással, a túlzott kockázatot vállalók, illetve fenntarthatatlan üzleti modellt alkalmazók végezetül csökkenő piaci részesedéssel szembesülnek, és esetleg ki kell lépniük a piacról, míg a hatékonyabb versenytársak részesedése növekszik, vagy új belépőként jelennek meg az érintett piacon. Az állami támogatás eredményeképpen fennmarad a túlzott kockázattal járó és a fenntarthatatlan üzleti modellek okozta versenytorzulás, mivel a támogatás mesterségesen fenntartja a kedvezményezett piaci hatalmát. Ily módon erkölcsi kockázatot jelent a kedvezményezett számára, és gyengíti a támogatásban nem részesülők versenyzési, befektetési és innovációs kedvét. Végezetül, az állami támogatás gyengítheti az egységes piacot azáltal, hogy a strukturális alkalmazkodás terhének aránytalanul nagy részét és az azzal járó társadalmi és gazdasági problémákat más tagállamokra hárítja, ezzel egyidőben pedig belépési korlátokat teremt, és gyengíti a határokon átnyúló tevékenységek folytatását célzó ösztönzőket.

29. A pénzügyi szektornak a rendszerjellegű válság idején nyújtott támogatás fő célja továbbra is a pénzügyi stabilitás megteremtése, azonban a rövid távú rendszerstabilitás megőrzésének nem szabad hosszú távon károsítania az egyenlő feltételeket és a versenyen alapuló piacot. Ebben az összefüggésben fontos szerepet játszanak az állami támogatás okozta versenytorzulást korlátozó intézkedések, többek között a következő okok miatt. Először is, a bankokat nem egyformán érintette a válság a Közösségen belül, így a válsághelyzetbe került bankok megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott támogatás gyengítheti a stabilitásukat megőrző bankok helyzetét, ezáltal pedig alááshatja a pénzügyi stabilitást. Pénzügyi, gazdasági és államháztartási válság idején tovább növekednek az állami beavatkozásra rendelkezésre álló forrásokban a tagállamok között fennálló különbségek, ami rontja az egységes piaci egyenlő feltételeket. Másodszor, a jelenlegi gazdasági

válságban végrehajtott nemzeti beavatkozások jellegüknel fogva az országos piacokra összpontosítanak, így súlyos kockázatokat hordoznak, például az országhatárokon belülről való visszavonulás vagy az egységes piac szétterjedése tekintetében. A támogatás kedvezményezettjeinek piaci jelenlétét annak tükrében kell értékelni, hogy biztosítsuk a hatékony versenyt, megelőzzük a piaci erőfölényt, a piaci korlátok és a határokon átnyúló tevékenységek előtt álló akadályok kialakulását, azaz hogy ne sérüljenek az európai vállalkozások és fogyasztók érdekei. Harmadszor, az állami beavatkozás pénzügyi stabilitás helyreállításához szükséges mértéke, valamint a rendes tehermegosztás esetleges korlátai szükségszerűen még nagyobb erkölcsi kockázatot teremtenek, amit ki kell igazítani egyrészt a kívánattal ellentétes hatású ösztönzők és a túlzottan kockázatos magatartás jövőbeni megismétlődésének elkerülése érdekében, másrészt azért, hogy lehetővé tegyünk a rendes, állami támogatás nélküli piaci feltételekhez való gyors visszatérést.

Hatékony és arányos intézkedések alkalmazása a versenytorzulás korlátozása érdekében

30. A versenytorzulás mértékét korlátozó intézkedéseket az életképességét a szerkezetátalakítást követően visszanyert kedvezményezett bank működési piacain azonosított torzulások kezelése érdekében a konkrét körülmények alapján kell meghatározni, ugyanakkor viszont közös politikát és alapelveket kell követni. A Bizottság az ilyen intézkedések szükségességének értékelésénél abból indul ki, hogy milyen mértékűek és jellegűek lennének, illetve mire terjednének ki a szóban forgó bank tevékenységei a 2. szakaszban bemutatott hiteles szerkezetátalakítási terv végrehajtása után. A versenytorzulást jellegétől függően kezelhetjük a kötelezettségeket és/vagy az eszközöket érintő intézkedésekkel ⁽¹⁾. Az ilyen intézkedések jellegét és formáját két kritérium határozza meg: 1. a támogatási összeg, valamint a nyújtási feltételek és körülmények; 2. a kedvezményezett bank működési piaca(i).
31. Az első kritériumot illetően, a torzulást korlátozó intézkedések nagymértékben eltérnek a támogatás összege, illetve a tehermegosztás foka és az árszint szerint. Ebben az összefüggésben az állami támogatás összegét mind abszolút értékben (a kapott tőke összege, garancia- és eszközátvételi intézkedési elem), mind a bank kockázattal súlyozott eszközeihez viszonyítva értékelik. A Bizottság a kedvezményezettnek nyújtott teljes támogatási összeget figyelembe veszi, ideértve bármilyen megmentési támogatást is. A Bizottság hasonlóképpen figyelembe veszi a kedvezményezett saját hozzájárulásának mértékét, valamint a szerkezetátalakítási időszak alatti tehermegosztást. Általánosságban szólva, kevesebb az erkölcsi kockázatból származó negatív következmény azokban az esetekben, ahol nagyobb fokú a tehermegosztás, illetve magasabb a saját hozzájárulás aránya. Ezért kisebb mértékben van szükség további intézkedésekre ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Lásd a (21) bekezdést.

⁽²⁾ Ha a Bizottság – a bankokról szóló közlemény, a feltőkésítési közlemény és az értékvesztett eszközökről szóló közlemény értelmében – kivételesen elfogadta az említett közlemények elveitől eltérően nyújtott támogatást, akkor az ebből következő fokozott versenytorzulás további strukturális vagy magatartási biztosítékokat igényel; lásd az értékvesztett eszközökről szóló közlemény 58. pontját.

32. A második kritériumot illetően a Bizottság megvizsgálja, hogy milyen valószínűsíthető hatást gyakorol a támogatás azokra a piacokra, amelyeken a kedvezményezett bank a szerkezetátalakítást követően működik majd. Először is megvizsgálják a banknak az életképesség helyreállítását követően a piaco(ko)n elért méretét és relatív fontosságát. Amennyiben az átalakított bank piaci jelenléte korlátozott marad, akkor valószínűleg kisebb szükség lesz további korlátozásokra, pl. leválasztásra vagy magatartásbeli kötelezettségvállalásokra. Az intézkedéseket a piaci jellemzőknek ⁽¹⁾ megfelelően alakítják ki annak érdekében, hogy megőrizzék a hatékony versenyt. Egyes területeken a leválasztás negatív következményekkel járhat, és nem biztos, hogy szükséges a várt eredmény eléréséhez, így a leválasztással szemben preferált opció lehet a szerves növekedés korlátozása. Más területeken, különösen az erős belépési korlátokkal működő országos piacokon szükség lehet a leválasztásra, hogy lehetővé tegyék a versenytársak belépését vagy bővülését. A versenytorzulást korlátozó intézkedések nem ronthatják a bank életképességéhez való visszatérésének kilátásait.

33. Végezetül, a Bizottság figyelmet fordít arra, hogy a szerkezetátalakítási intézkedések ne ássák alá a belső piacot, és kedvezően tekint azokra az intézkedésekre, amelyek segítenek annak biztosításában, hogy a nemzeti piacok nyíltak maradjanak és helyet kínáljanak a versenytársaknak. A támogatást az országos pénzügyi stabilitás és a reálgazdaságnak történő hitelnyújtás fenntartására nyújtják a tagállamok, ha azonban e támogatást ahhoz kötik, hogy a kedvezményezett bank tartsa be a támogatást nyújtó tagállamon kívüli tagállamok hitelezési célkitűzéseit, akkor ezt a támogatás további fontos pozitív hatásaként értékelik. Kifejezetten így történik akkor, ha a hitelezési célkitűzések a tények hiteles összevetésén alapuló elemzés alapján jelentősek, ha e célkitűzéseket megfelelően ellenőrzik (például honi és székhelyállami felügyelők közötti együttműködés keretében), ha a székhelyállam bankrendszerét külföldi székhelyű bankok dominálják, és ha a hitelezési kötelezettségvállalásokat közösségi szinten koordinálják (például a likviditási segítségnyújtásra irányuló tárgyalások keretében).

Az állami támogatás megfelelő ellentételezésének meghatározása

34. Az állami beavatkozás megfelelő ellentételezése általánosságban véve a versenytorzulást megfelelő korlátozásának egyik legjobb módja, mivel a támogatás összegét korlátozza. Ha a belépési árat pénzügyi stabilitási okokból jelentős mértékben a piaci ár alatt állapítják meg, akkor biztosítani kell, hogy a pénzügyi támogatási feltételeket a szerkezetátalakítási tervben felülvizsgálják ⁽²⁾, ezáltal csökkentve a támogatás torzító hatását.

⁽¹⁾ Különösen a piaci koncentráció szintjét, a kapacitási korlátokat, a jövedelmezőségi szintet, valamint a belépési és bővítési korlátokat veszik figyelembe.

⁽²⁾ Például előnyben részesítve az állami támogatás korai visszafizetését.

Strukturális intézkedések – üzleti tevékenységek leválasztása és csökkentése

35. Az e szakasz kritériumai szerinti értékelés alapján az állami támogatásban részesülő bankoknak előírhatják, hogy válasszanak le leányvállalatokat, fiókokat, ügyfélportfóliókat vagy üzleti egységeket, vagy hasonló intézkedéseket tegyenek ⁽³⁾, többek között a támogatás kedvezményezettjének székhelyét szolgáló hazai kiskereskedelmi piacon is. Ahhoz, hogy ezek az intézkedések fokozzák a versenyt és segítsék a belső piac működését, támogatniuk kell a versenytársak belépését és a határokon átnyúló tevékenységeket ⁽⁴⁾. Az életképesség helyreállításának követelményével összhangban a Bizottság kedvezően viszonyul az ilyen strukturális intézkedésekhez abban az esetben, ha azok nem tesznek különbséget a különböző tagállamokban lévő vállalkozások között, azaz hozzájárulnak a pénzügyi szolgáltatások belső piacának megőrzéséhez.

36. Néhány üzletágban vagy földrajzi területen szükség lehet a bank expanziójának – piacorientált korrekciós intézkedéseken, például konkrét tőkemegfelelés előírásán keresztül megvalósuló – korlátozására abban az esetben, ha a piaci verseny gyengül az expanziót sújtó közvetlen korlátozások vagy az erkölcsi kockázat korlátozása révén. Ezzel egyidejűleg a Bizottság különös figyelmet szentel annak, hogy ne kerüljön sor az országhatárokon belülre való visszavonulásra, és ne töredezzon szét az egységes piac.

37. Amennyiben objektíve nehéznek bizonyul vevőt találni az elidegenítendő leányvállalatokra, eszközökre vagy egyéb tevékenységekre, a Bizottság meghosszabbítja az ezen intézkedések végrehajtására rendelkezésre álló időszakot, ha kötelező erejű ütemterv áll rendelkezésre az üzleti tevékenység fokozatos szűkítésére (ideértve az üzletágak leválasztását). Az ezen intézkedések végrehajtására rendelkezésre álló időszak azonban nem haladhatja meg az öt évet.

38. A versenytorzulást korlátozó strukturális intézkedések szükséges mértékének egy adott ügyben történő értékelése során a Bizottság az egyenlő bánásmód elvére való tekintettel figyelembe veszi az azonos piacokon vagy piaci szegmensekben egyidejűleg folyó ügyekben hozott intézkedéseket.

⁽³⁾ Lásd például a C 10/2008. sz. IKB-ügyben 2008. október 21-én hozott bizottsági határozatot (még nem tették közzé) és az N 244/2009. sz., *Tőkeinjekció a Commerzbanknak* ügyben 2009. május 7-én hozott bizottsági határozatot (HL C 147., 2009.6.27., 4. o.).

⁽⁴⁾ Meg kell jegyezni, hogy az eszközeiről következő mérlegcsökkenés, amelyet részben kompenzál az állami támogatás, nem csökkenti a bank piaci jelenlétét, ezért nem vehető figyelembe a strukturális intézkedések szükségességének értékelése során.

El kell kerülni, hogy az állami támogatásból versenyellenes magatartást finanszírozzanak

39. Az állami támogatás nem használható a közpénzekből folyósított támogatásban nem részesülő versenytársak károsítására ⁽¹⁾.
40. A (41) bekezdés sérelme nélkül a bankok nem fordíthatják az állami támogatást versenytársaik felvásárlására ⁽²⁾. Ez az előírás legalább három évig alkalmazandó, de a támogatás mértékétől, vonatkozásától és időtartamától függően meghosszabbítható a szerkezetátalakítási időszak egészére.
41. Kivételes esetben, bejelentést követően a Bizottság engedélyezheti a felvásárlást, ha az a pénzügyi stabilitás helyreállításához vagy a hatékony verseny biztosításához szükséges konszolidációs folyamat részét képezi. A felvásárlásnál tiszteltetben kell tartani a potenciális vásárlók esélyegyenlőségének elvét, az eredménynek pedig biztosítania kell a hatékony versenyt az érintett piacokon.
42. Ha a leválasztás megkövetelése, illetve a felvásárlási tilalom nem megfelelő eszköz, a Bizottság elfogadhatja azt is, hogy a tagállam visszakövetelési mechanizmust vezessen be, például a támogatás kedvezményezettjére rótt díj formájában. E mechanizmus lehetővé tenné, hogy a bank életképességének helyreállítását követően visszatérítse a támogatás egy részét.
43. Ha az állami támogatásban részesülő banknak a reálgazdaságnak való hitelnyújtásra nézve bizonyos követelményeket kell teljesítenie, a banknak kereskedelmi feltételek mellett kell hitelt nyújtania ⁽³⁾.
44. Az állami támogatás mellett nem ajánlhatók olyan feltételek (például kamat vagy biztosíték tekintetében), amelyekkel az állami támogatásban nem részesülő versenytársak nem

tudnak versenyre kelni. Olyan esetekben azonban, ahol nem megfelelő a kedvezményezett árazási magatartásának korlátozása (mert például ezáltal csökkenne a hatékony verseny), a tagállamok javaslatot tehetnek a hatékony versenyt biztosító, alkalmasabb – például a belépést megkönnyítő – korrekciós intézkedésekre. Hasonlóképpen, a bankok pénzügyi ajánlataik értékesítésekor nem alkalmazhatják az állami támogatást versenyelőnyként ⁽⁴⁾. E korlátozások a támogatás mértékétől, vonatkozásától és időtartamától függően három évtől a szerkezetátalakítási időszak végéig terjedő időtartamra maradnak érvényben. Ily módon e korlátozások egyértelmű ösztönzést szolgáltatnak az állami támogatás minél hamarabbi visszafizetésére is.

45. A Bizottság megvizsgálja a piac nyitottságának fokát is és azt is, hogy a szektor milyen mértékben képes kezelni a bankcsődöket. Átfogó értékelésében a Bizottság figyelembe veheti a kedvezményezett vagy a tagállam által olyan intézkedésekre vállalt kötelezettségeket ⁽⁵⁾, amelyek elősegítik a stabilabb, versenyen alapuló piacok kialakulását például azáltal, hogy megkönnyítik a be- és kilépést. Adott esetben ilyen kezdeményezések tehetők a kedvezményezetttektől elvárt egyéb strukturális és magatartásbeli intézkedések mellett. A tagállamok által a bankok nehézségeinek korai kezelésére szolgáló mechanizmusok létrehozására vállalt kötelezettséget a Bizottság a stabil és versenyen alapuló piacok elősegítését szolgáló elemként kedvezően ítélni meg.

5. FELÜGYELET ÉS ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK

46. Annak verifikálása érdekében, hogy a szerkezetátalakítási tervet megfelelően hajtják végre, a Bizottság rendszeres részletes jelentéstételt ír elő. Az első jelentést általában a szerkezetátalakítási terv jóváhagyását követő hat hónapon belül kell benyújtani a Bizottsághoz.
47. A szerkezetátalakítási terv bejelentését követően a Bizottságnak értékelnie kell, hogy a terv következtében helyreáll-e a hosszú távú életképesség, és megfelelően korlátozzák-e a versenytorzulásokat. Ha a Bizottságnak súlyos kételyei vannak annak tekintetében, hogy a szerkezetátalakítási terv teljesíti a vonatkozó követelményeket, hivatalos vizsgálati eljárást kell indítania, megadva a lehetőséget harmadik feleknek, hogy megtegyék észrevételeiket az intézkedésre vonatkozóan. Ezáltal átlátható és koherens megközelítés érvényesül az állami támogatási eljárásokra alkalmazandó titoktartási szabályok egyidejű betartása mellett ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Lásd például az NN 49/2008., NN 50/2008. és NN 45/2008. sz., *Garancianyújtás a Dexiának* ügyben (még nem tették közzé) 2008. november 19-én hozott bizottsági határozat 73. pontját, az N 574/2008. sz., *Garancianyújtás a Fortis Banknak* ügyben 2008. november 19-én hozott bizottsági határozat (HL C 38., 2009.2.17., 2. o.) 58. pontját és az NN 42/2008., NN 46/2008. és NN53/A/2008. sz., *Szerkezetátalakítási támogatás a Fortis Banknak és a Fortis Bank Luxemburnak* ügyben 2008. december 3-án hozott bizottsági határozat (HL C 80., 2009.4.3., 7. o.) (94) bekezdését. Bizonyos körülmények között megtiltható például, hogy a bank a legmagasabb kamatot ajánlja a lakossági betétek piacán.

⁽²⁾ Ismételen felhívjuk a figyelmet arra, hogy a szerkezetátalakítás költségeinek az életképesség helyreállításához szükséges minimumra kell korlátozódniuk. Lásd a (23) bekezdést.

⁽³⁾ A nem kereskedelmi feltételek mellett nyújtott hitel állami támogatást jelenthet, amelyet – amennyiben összeegyeztethető a közös piaccal – a Bizottság bejelentést követően engedélyezhet, például az „Ideiglenes közösségi keretszabály a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban” című bizottsági közlemény (HL C 83., 2009.4.7., 1. o.) alapján.

⁽⁴⁾ Az N 528/2008. sz. ING-ügyben 2008. november 12-én hozott bizottsági határozat (HL C 328., 2008.12.23., 10. o.) 35. pontja.

⁽⁵⁾ Lásd például a Franciaország által az Alstom érdekében végrehajtott támogatási intézkedésekről szóló, 2004. július 7-i 2005/418/EK bizottsági határozat, HL L 150., 2005.6.10., 24. o., 204. pontját.

⁽⁶⁾ A Bizottság C(2003) 4582 közleménye (2003. december 1.) az állami támogatásokra vonatkozó határozatokkal kapcsolatos szakmai titoktartásról; HL C 297., 2003.12.9., 6. o.

48. A Bizottságnak azonban nem kell hivatalos vizsgálati eljárást indítania, ha a szerkezetátalakítási terv teljes, és a javasolt intézkedések alapján a Bizottságnak nincsenek kételyei az összeegyeztethetőségre vonatkozóan, az EK-Szerződés 88. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 4. cikkének (4) bekezdése értelmében⁽¹⁾. Ez az eset áll fenn különösen akkor, ha egy tagállam a szükséges nyomon követés tekintetében kíván jogbiztonsághoz jutni, és ezért bejelenti a Bizottságnak a jelen közleményben foglalt összes feltételt teljesítő szerkezetátalakítási tervhez kapcsolódó támogatást. Ilyen esetben a Bizottság végleges határozatot hozhat, amelyben megállapítja, hogy a megmentési és a szerkezetátalakítási támogatás összeegyeztethető a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján.

6. A KÖZLEMÉNY IDEIGLENES HATÁLYA

49. E közlemény elfogadását a kivételes pénzügyi szektorbeli válság indokolja, ezért csak korlátozott időtartamra alkal-

mazandó. A Bizottság a 2010. december 31-ig bezárólag nála bejelentett szerkezetátalakítási támogatások értékelését a jelen közlemény alapján végzi. A be nem jelentett támogatásokra a jogellenes állami támogatás értékelésére alkalmazandó szabályok meghatározásáról szóló bizottsági közlemény⁽²⁾ alkalmazandó. A Bizottság ezért a jelen közleményt alkalmazni fogja a 2010. december 31-ig nyújtott, be nem jelentett támogatások összeegyeztethetőségének értékelésekor.

50. Figyelembe véve, hogy e közlemény a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontján alapul, a Bizottság a piaci feltételek javulása, az ügyek kezelése során szerzett tapasztalatok és a pénzügyi stabilitás fenntartása mint feltétlenül érvényesítendő érdek tükrében felülvizsgálhatja a közlemény tartalmát és érvényességének tartamát.

⁽¹⁾ HL L 83., 1999.3.27., 1. o.

⁽²⁾ HL C 119., 2002.5.22., 22. o.

MELLÉKLET

Szerkezetátalakítás-terv-minta**A szerkezetátalakítási terv tartalmának jelzésszerű felsorolása ⁽¹⁾**

1. A pénzügyi intézménnyel kapcsolatos információk (vállalati struktúra ismertetése stb.)

(NB: Tartalmazhat korábban benyújtott információkat is, de azokat integrálni kell a dokumentumba, adott esetben frissítve)
2. A piac leírása és piaci részesedés
 - 2.1. Az érintett fő termékpiacok ismertetése (különböztesse meg legalább a következőket: kiskereskedelmi, nagykereskedelmi, tőkepiac stb.)
 - 2.2. A piaci részesedés kiszámítása (pl. országos és európai szinten, az érintett földrajzi piacoknak megfelelően)
3. A pénzügyi intézmény nehézségeit kiváltó okok (belső tényezők) elemzése
4. Az állami beavatkozás ismertetése és az állami támogatás értékelése
 - 4.1. Tájékoztatás azzal kapcsolatban, hogy a pénzügyi intézmény vagy leányvállalatai részesültek-e korábban megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásban
 - 4.2. Az állami támogatással kapcsolatos információk: forma, összeg vagy a támogatással járó pénzügyi előny. Az információk között meg kell adni a szerkezetátalakítás időszakában kapott valamennyi egyedi, illetve program keretében folyósított támogatást

(NB: a szerkezetátalakítási tervben valamennyi támogatást meg kell indokolni – amint ezt alább kifejthetjük)
- 4.3. Az állami támogatásnak a vonatkozó szabályok szerinti értékelése, és a támogatási összeg
5. A gazdasági életképesség helyreállítása
 - 5.1. A különböző piaci feltételezések bemutatása
 - 5.1.1. A fő termékpiacok kiindulási állapota
 - 5.1.2. A fő termékpiacokon várt fejlődés
 - 5.2. Az intézkedés elmaradása esetén várható forgatókönyv ismertetése
 - 5.2.1. Az eredeti üzleti terv szükséges módosításai
 - 5.2.2. Múltbeli, jelenlegi és jövőbeli tőkeegyeleltetési mutatók (alapvető [tier 1] tőke, járulékos [tier 2] tőke)
 - 5.3. A pénzügyi intézmény javasolt jövőbeli stratégiájának, valamint annak bemutatása, hogy az miként fogja elősegíteni az életképességet
 - 5.3.1. Kiindulási pozíció és átfogó keret
 - 5.3.2. A pénzügyi intézmény üzletágaira vonatkozó egyedi keretszabályok
 - 5.3.3. A szabályozási környezet változásaihoz való alkalmazkodás (a kockázatkezelés javítása, tőketartalékok erősítése stb.)
 - 5.3.4. Az értékvesztett eszközök teljes körű nyilvánosságra hozatalának megerősítése
 - 5.3.5. Adott esetben a tulajdonosi struktúra változása

⁽¹⁾ Az életképesség értékeléséhez szükséges információk részét képezhetik belső banki adatok és jelentések, valamint a tagállami hatóságok (beleértve a szabályozó hatóságokat) által készített jelentések.

- 5.4. Az életképesség helyreállítását célzó intézkedések ismertetése és áttekintése, a velük járó költségek és az eredménykimutatásra/mérlegre gyakorolt hatásuk
 - 5.4.1. Csoporszintű intézkedések
 - 5.4.2. Üzletági intézkedések
 - 5.4.3. Az egyes intézkedések eredménykimutatásra/mérlegre gyakorolt hatása
- 5.5. A versenytorzulást korlátozó intézkedések hatásainak ismertetése (vö. 7. pont) a velük járó költségek és az eredménykimutatásra/mérlegre gyakorolt hatásuk tükrében
 - 5.5.1. Csoporszintű intézkedések
 - 5.5.2. Üzletági intézkedések
 - 5.5.3. Az egyes intézkedések eredménykimutatásra/mérlegre gyakorolt hatása
- 5.6. Az alternatív forgatókönyvek összehasonlítása, valamint a regionális, országos és közösségi szinten kifejtett gazdasági és társadalmi hatások rövid összehasonlító értékelése (ezt elsősorban akkor kell kidolgozni, ha a bank támogatás hiányában nem teljesítené a prudenciális követelményeket)
 - 5.6.1. Alternatív forgatókönyvek: rendezett felszámolás, feldarabolás, illetve más bank általi felvásárlás és ezek hatásai
 - 5.6.2. Általános gazdasági hatások
- 5.7. Az intézkedések végrehajtásának menetrendje és a szerkezetátalakítási terv teljes végrehajtásának végső határideje (kérjük, jelezze a bizalmas kezelést igénylő témákat)
- 5.8. Az állami támogatás visszafizetésére irányuló terv ismertetése
 - 5.8.1. A kilépési terv alapját képező feltevések
 - 5.8.2. Az állam kilépési ösztönzőinek ismertetése
 - 5.8.3. Kilépési vagy visszafizetési terv a terv teljes megvalósításáig
- 5.9. Az elmúlt három és a következő öt év eredménykimutatásai/mérlegei, ide értve a fő pénzügyi mutatókat és a legjobb/legrosszabb eseten alapuló érzékenységi elemzés
 - 5.9.1. Alaphelyzet
 - 5.9.1.1. Csoporszintű eredménykimutatás/mérleg
 - 5.9.1.2. Fő pénzügyi mutatók csoporszinten (RAROC – a kockázattal kiigazított jövedelmezőség belső kritériumainak referencia-értéke, CIR, ROE stb.)
 - 5.9.1.3. Üzletiegység-szintű eredménykimutatás/mérleg
 - 5.9.1.4. Fő pénzügyi mutatók üzleti egységenként (RAROC – a kockázattal kiigazított jövedelmezőség belső kritériumainak referencia-értéke, CIR, ROE stb.)
 - 5.9.2. Legjobb forgatókönyv
 - 5.9.2.1. A forgatókönyv alapját képező feltevések
 - 5.9.2.2. Csoporszintű eredménykimutatás/mérleg
 - 5.9.2.3. Fő pénzügyi mutatók csoporszinten (RAROC – a kockázattal kiigazított jövedelmezőség belső kritériumainak referencia-értéke, CIR, ROE stb.)

- 5.9.3. Legrosszabb forgatókönyv – Amennyiben sor került stressztesztre, és ennek eredményét validálták a nemzeti felügyeleti hatóságok, akkor a teszt módszertanát, paramétereit és eredményeit meg kell adni ⁽¹⁾.
- 5.9.3.1. A forgatókönyv alapját képező feltevések
- 5.9.3.2. Csoportszintű eredménykimutatás/mérleg
- 5.9.3.3. Fő pénzügyi mutatók csoportszinten (RAROC – a kockázattal kiigazított jövedelmezőség belső kritériumainak referencia-értéke, CIR, ROE stb.)
6. Tehermegosztás – a pénzügyintézet és más részvényesek szerkezetátalakításhoz való hozzájárulása (a részesedések gazdasági és számviteli értéke)
 - 6.1. A szerkezetátalakítási költségeknek az életképesség helyreállításához szükséges mértékig való korlátozása
 - 6.2. A támogatási összeg korlátozása (beleértve az osztalékok és az alárendelt kölcsönök után fizetendő kamatokat esetlegesen korlátozó intézkedéseket)
 - 6.3. Jelentős saját hozzájárulás (beleértve a részvényesek vagy a másodrangú hitelezők hozzájárulásának mértékével kapcsolatos információt)
7. A versenytorzulást korlátozó intézkedések
 - 7.1. Az intézkedések kiterjedtségének indokolása az állami támogatás mértékét és hatását figyelembe véve
 - 7.2. Strukturális intézkedések, beleértve az eszközök, leányvállalatok vagy fiókok leválasztására vagy egyéb korrekciós intézkedésekre vonatkozó ütemtervjavaslatot
 - 7.3. Magatartásbeli kötelezettségvállalások, beleértve az állami támogatást versenylőnyként alkalmazó tömeges forgalmazás tilalmát
8. Ellenőrzés (vagyonkezelő esetleges bevonása)

⁽¹⁾ A stressztesztet a lehető legnagyobb mértékben a közösségi szinten megállapított közös paraméterek (pl. az európai bankfelügyelők bizottsága által kidolgozott módszertan) alapján kell végezni, adott esetben az ország- és bankspecifikus körülményekhez igazítva. Adott esetben fordított stresszteszt vagy hasonló vizsgálat is végezhető.